

Елин Пелин

Иглика

Малкото стадо овци и кози, пръснато на припек по баира, сладко чоплеше младата трева, шумеше из едвам развилите се шубраки и блееше. Весело звънче кротко и равномерно дрънкаше и пееше като щурче надалече из свежия въздух, пропит от светлина и пролет. Животворно слънце пръскаше широки и топли вълни върху ободрената земя. В нея отново се събуждаше живот, трескав и бръз, който кипеше и обновяваше всичко на-около.

Шестнадесетгодишната Иглика, босонога и по ръкави, вървеше бавно между стадото, предеше на хурката, унесена в своите детински мечти, и от време на време подвикваше на някоя немирница, като майка на детето си:

– Пшът, ма звънчарке! У, къде се завираш из тръните да скубеш вълната си!

– Мъркушке, ще те ударя!

Някои от овците смирено идеха при нея, ближеха ръцете ѝ с влажните си муцуики и я гледаха мило и значително с тъпите си простодушни очи, сякаш искаха утеха за своята дълбока, мълчалива и вечна тъга.

Иглика бъркаше в голямата торба, която висеше през рамото ѝ, даваше трохи, даваше им ги от ръката си и дружелюбно ги пъдеше:

– Хайде, хайде, махнете се, че ще искат и другите.

Овците взимаха трохите с очи, пълни от благодарност, ядяха и отминаваха с наведени глави, сякаш наистина искаха да скрият от другите.

На една полянка, изпъстрена с жълта игличина и минзухар, младата пастирка захвърли хурката и жадно се спусна да бере цветя. Детското ѝ лице, свежо и невинно, сияеше също като тоя пролетен ден и в нейните дълбоки, сини очи, весели и чисти, блестеше росата на безгрижие и радост.

Тя тичаше по поляната, късаше цветята, правеше ги на китка, говореше им нещо и си пееше.

Изведнаж овците наоколо се разбягаха подплашени. Малкото звънче бързо и тревожно задрънка.

Иглика подскокна, покачи се на един голям камък, дето стоеше една коза, и загледа наоколо плахо, като сърна, която е усетила ловците.

Из храстите изскочи горски стражар с пушка на рамо, цял почервенял и изпотен от умора.

– Добър ден, моме! – каза той със силен и бодър глас, като я видя на камъка.

Иглика се уплаши и засрами. Тоя непознат стражар тя виждаше вече два пъти из гората. Преди него тук вардеше дядо Мартин, когото

Иглика познаваше добре. Той беше стар, добър, нисък и слаб. Никак не приличаше на тоя млад, едър, висок човек с черни, големи мустаци, с очи, светещи като на горски звяр.

Тя слезе от камъка, шъкна на овците и тръгна след тях, като бърза-ше да избегне от тоя човек, от когото и тя сама не знаеше защо се толкова уплаши.

– Къде забърза? Виж, забрави си цветето – обърна се към нея той като към дете и й подаде китката.

– Хубави цветя си набрала!

Стражарят извади една голяма шарена кърпа и почна да трие потта от лицето си, като говореше:

– Не познавам още мястото, изгубих пътеката, та си изподрах дрехите из хрсталака... Тю, че горещина!

Иглика забрави да си отиде и стоеше пред него като прикована, слушаше го, гледаше го как се изтрива и как при всяко натискане на кърпата лицето му побеляваше като книга и после ставаше червено като изгорено.

– Чие си момиче? – попита я изведнаж той.

– На Никола воденичаря.

– Значи, имате воденица?

– Не, ами... тате стои на чужда.

– Е, нищо. Се едно.

– Не е се едно – отговори Иглика и се усмихна.

– Как ти е името?

– Иглика.

– И момичето хубаво, и името му хубаво. Горският шеговито я тупна по страната. Иглика почервеня от срам. Искаше й се да побегне, но остана.

– Колко овци пасеш? – запитва стражарят и седна на един камък.

– Единаесет.

– А кози?

– Деветнаесет.

– И ти една – плесна ръце стражарят и се засмя весело право срещу лицето й.

– И аз една, та двацет – отговори бързо и шеговито Иглика и облите й млади гърди, кипнали под тесните дрешки като узрели плодове, се развълнуваха от тоя весел смях.

– Много си весела, госпожице – рече горският, като се удари по бедрото.

– Ти гражданин ли си? – запита го Иглика, на която думата госпожице прозвуча странно и смешно.

– От сред София съм.

– У – зачуди се Иглика с детска наивност. – Аз да съм като теб, никога не бих оставила града. Там е по-хубаво.

– Не, лъжете се, госпожице! Мене повече ми се харесва да живея в село, защото има хубави момичета. В града такива няма. И съм рекъл, като се женя, да си избира мома от село...

– У! Нима не си женен? – зачуди се още повече Иглика, която слушаше внимателно горския и непрестанно гледаше неговото червено хубаво лице. – Човек с такива големи мустаци и неженен!... Лъжеш!

Горският се изсмя високо, после попита ниско, като приглади мустациите си:

– Ти имаш ли си любовник?

– Бре, не те е срам! – отговори му Иглика. – Аз съм още малка.

И цяла зачервения от срам, тя мярна да си тръгне.

– Малка си, ама на. Аз щом те видях, и те залюбих – каза стражарят и погледна Иглика с такъв продължителен и безсрамен поглед, че тя се уплаши.

– Да имаш да взимаш! – отговори сърдито тя и тръгна през поляната, като подгони стадото си.

– Слушай, Иглико, не сърди се де. Ще се срещнем пак тука. Ще дойдеш, нали? И тогава ще ми кажеш обичаш ли ме. Ако не дойдеш утре, няма да ме срещнеш вече – каза след нея горският.

Той дълго гледа подир момичето, което се затули зад храстите, като прикриваше голите си обли крака, прижурени и издраскани. И като наметна пушката си, изгуби се в гората с доволството и трепета на ловец, който е поставил изкусно примката си.

Иглика мислеше никога вече да не дохожда на това място и никога да не се среща с новия горски стражар. Но на другия ден тя, като изкара стадото, сама не разбра защо се намери пак на същата полянка.

– Ще се сърдя и няма да говоря вече с него. Да види, как смее да приказва така! – оправдаваше се тя.

И като закроти стадото, набра игличина и седна върху топлата земя да вие венец.

Тя го виеше полека, грижливо, пееше си нещо и приказваше на цветята, както вчера.

Но днес тя им приказваше за горския стражар.

Денят беше пак топъл и хубав. Наоколо беше пак тъй светло и

прясно. Из въздуха хвърчеха мушички и крилцата им блещеха срещу слънцето като златни. Иглика хвана една пъстра калинка, тури я на ръката си и се обърна към нея с оная малка песенчица, пълна с тайнственост за детското въображение и прилична на сън.

– Калинке-малинке! Каж ми, накъде ще се ожена?

Насекомото разтвори полека крилцата си, трепна, вдигна се високо-високо и изчезна.

Иглика изгуби посоката му и на сърцето ѝ етана тъжно. Наоколо като че ли съвсем утихна. Даже звънчето престана да дрънка. Тя, уплашена от тая внезапно настанала тишина и от тайната си, която откри на малката калинчица, изгледа плахо около себе си и се залови за венеца.

Но ето че стадото се разбяга, малкото звънче тревожно зазвънтя. Из храсталака с шум изскочи горският, червен и хубав като вчера.

– Добър ден, момиче!

Иглика поиска да отговори, но не можа да каже нищо.

Горският седна близко до нея, взе недовършения венец и почна да го разглежда.

– Защо го не доплетеш?

– Дай ми го! – дръпна го из ръцете му тя.

– На ти го, ама като го свършиш, ще ми го дадеш.

– То не се знае – отговори троснато Иглика. И отведнаж я хвана яд на тоя мустакат мъж. Тя си спомни за стария дядо Мартин, който беше толкова добър, и ѝ стана жално.

– Къде е дядо Мартин? – попита тя внезапно.

– Преместиха го.

– Колко беше добър той!... И какви шарени хурки знаеше да прави!

– Добър! Разбира се... Може ли да бъде лош такъв стар човек като него? Той нямаше нито един зъб в главата си. А виж моите!

Горският показа зъбите си като вълк срещу агънце и настави със смях:

– Да искам, мога да те изям. – Тия думи не се харесаха на Иглика. Тя скочи и се изправи.

Настана неприятно мълчание.

– Какво се замисли? – попита горският. – Седни си увий венеца.

Иглика се повайка малко, после събра цветята, кои-то бяха се пръснали по тревата, седна и мълчаливо почна да доплита венеца си.

– Като се сърдиш, по-хубава си – каза горският. Иглика пак не отговори.

Горският бръкна в чантата, извади едно парче захар и го хвърли в

скута ѝ.

Иглика го взе и сърдито го захвърли. Стражарят ѝ хвърли още едно.

– Какъв си! – каза тя и не можа да се сдържи да не се засмее.

Горският хвърли още едно. Иглика го взе и помери да го удари. Той си отвори устата и си подаде главата напред.

– Хвърли ми го в устата.

Иглика го удари по челото със захарчето и почна весело да се смее.

– Видя ли!

– Отвори си устата, да видиш аз как ще улуча – каза горският.

Иглика, която забрави сръдната си скоро, като всяко дете се увлече в играта. Тя си отвори устата.

Стражарят я приближи, посегна и тури с ръка шекерчето в отворената като разцъфтяла роза уста.

Иглика го схруска със смях.

Горският изсипа на тревата цяла купчина захар и почна да нарежда бучките около нея, една по една, и да я загражда.

– Чакай да видим ще стигнат ли да те заградя.

– Остави врата, че не мога да изляза, ей! – каза весело Иглика, като го гледаше как обикаля около нея. При всяко негово навеждане тя усещаше топлината, която идеше на вълни от мъжкото му хубаво лице. Играта ѝ се хареса. Стражарят не ѝ се виждаше вече лош. Той никак не приличаше на другите хора. Толкова много шекер, такъв весел и шеговит, такива хубави ду-ми! Тя го гледаше като насъне, боеше се от него и тръпнеше, но не можеше да го остави. Той ѝ се виждаше като някой цар, богат и силен, на когото всички се покоряват, който може да направи всичко, каквото иска.

– Ето, това е нашата къща – каза горският, като я обгради – и ти си, да речем, моята невеста.

Той загледа момичето в очите продължително като орел, който следи от висинето малката полска мишка.

Иглика отклони поглед настрана.

– Е, притрябвала ми е такава къща. Малко дъжд, и ще се стопи! – каза тя.

– За тебе аз друга ще направя. Стига да ме вземеш – рече стражарят и ѝ хвана ръцете в своите могъщи лапи.

– Пусни ме! Ти ме лъжеш! – почна да се тегли Иглика.

Тогава горският я прегърна като дете в силните си обятия и захвана да ѝ говори с тих и нежен глас:

– Иглико, ти си хубава! Ти не си вече малка. Цяла мома си! Аз те

обичам и искам да те взема. Там, в града, ти ще бъдеш като царица. Най-хубава от всички. Ще ти направя дрехи, каквито поискаш, и ще ти дам всичко, всичко. Каквото кажеш.

Иглика, предадена, изгубена, се отпусна на гърдите му като младо заклано теленце, стопена от нежностите му, примряла от срам, магьосана от думите му.

– Кажу, искаш ли ме, Иглико? – шепнесе над нея горският и в чудната тишина на тоя пролетен ден неговите упоителни слова идеха до нея като от небето.

– Искам те, искам те – едвам проговори тя.

Горският тихо и неусетно я сложи върху тревата на топлата земя.

Привечер, когато тоя хубав пролетен ден вече гаснеше, Иглика вървеше с наведена глава след стадото си и го закарваше към село. До нея вървеше с пушка през рамо горският, едър два пъти колкото нея, и й говореше:

– Ти бъди спокойна. Утре пак изкарай стадото там. Тая неделя всеки ден ще се срещаме. После ще се готвим и тогава вече лесно.

Иглика го слушаше доверчиво и детинските й мечти рисуваха едно чудно бъдеще, в което тя се губеше като мушица в златна паяжина.

На другия ден тя пак закара стадото си там, на същата поляна.

Денят бе хубав и топъл като вчерашния. Но Иглика не пееше вече и не подвикваше на овците, които кротко си пасяха из шубраците. Тя седеше на големия камък като на трон, босонога, гологлава, с хурка в ръка, прилична на осиротялото царско момиче от приказките. Очите й бяха втрещени в далечината надолу, дето се виеше пътят за към гората. Щом нататък се мернеше човек, тя скачаше пъргаво, като дива коза, изправяше се на канарата тревожна, примираща от вълнение и гледаше дълго надолу. Погледът й се замъгляваше от напрежение. Тя изтриваше очите си и като им правеше сянка с ръка, гледаше пак. Ноздрите й се разширяваха, душата й се вълнуваше от сладък и необясним трепет.

Цял ден прекара тя в трескаво очакване, но горският не дойде. Китката на страната й увяхна. Вечерта тя се върна със стадото си сломена и отчаяна. На другия ден тя отиде пак на същото място и пак чака. Но напразно. Цветята, набрани за него, вехнеха и умираха в ръцете й. Кротките овци идеха смирено при нея, гледаха я спокойно, дълго, и в техните безстрастни погледи личеше тъжен, мълчалив приятелски въпрос. Но Иглика ги не милваше, не им подаваше трохи с ръката си и те я заминаваха с тежка въздишка.

Горският пак не дойде. Той не дойде и на четвъртия, й на петия

ден. Вместо него дойде старият дядо Мартин.

– Пак ли ти, дядо Мартине? Ами другият? – попита зачудено и с трепет Иглика.

– Той си отиде във Варненско... Преместиха го там. Жена му била болна. А ти как си? – запита добродушният дядо Мартин.

Иглика не отговори. Главата ѝ се замая. Тя седна зашеметена на камъка.

И бедното ѝ малко сърце се сви от такава мъка, каквато никога досега не бе изпитвало.

КРАЙ

© 1906 Елин Пелин

Публикуван за пръв път в сп. Художник, I, бр. 13–14, март 1906, с. 6–11, с подпис Елин Пелин. С доста много промени, на някои места и основно преработен, включен в Разкази, т. II, 1911, и почти без изменения в последвалите издания на Разкази, т. II. Наново цялостно, поправен, с многобройни стилно-езикови промени, в СИ¹, 1938. В Събрани съчинения, II, 1958, са дадени по-съществените промени и при двете преработки.

Елин Пелин. Съчинения, том I – Разкази 1901–1906, „Български писател“, 1972 г.

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5288>]

1. Съчинения на Елин Пелин. Под редакцията на Т. Боров, С., к-во „Хемус“, т. II, 1-о изд. 1938